

Na de pauze laat Siep Sinnema een prachtige film zien over een vakantiereis naar Costa Rica, waarin sublieme opnamen van diverse vlindersoorten zijn verwerkt.

De rondvraag levert verder niets op, zodat de voorzitter de avond kan afsluiten en de Fûgelhelling (met name Hilco Meijer) bedankt voor de verleende gastvrijheid en de koffie.

Overzicht van bijzondere waarnemingen in Friesland in 2003. Siep Sinnema

De record-zomer van 2003 heeft er uiteraard ook voor gezorgd dat we op vlindergebied behoorlijk verwend werden met bijzondere en zeldzame soorten. In diverse artikelen in deze Flinterwille worden bijzonderheden genoemd over de waargenomen soorten.

Het leek me wel aardig om in dit artikel een overzicht te geven van de bijzonderheden van dit seizoen.

De Gehakkelde Aurelia (*Polygonia c-album*) werd in de tweede helft van maart gezien in Burgum, Damwoude, Appelscha, Ureterp, Fochteloo en Gorredijk. Vanaf juni tot eind september werd deze soort overal in de provincie waargenomen.

De eerste melding van de Distelvlinder (*Vanessa cardui*) kreeg ik dit jaar op 28 maart uit Fochteloo. In juni vlogen er veel Distelvlinders en werden eveneens veel rupsen waargenomen. Geen wonder dat vanaf augustus de Distelvlinder overal in grote aantallen werd waargenomen. Van de trekvlinders had ook de Atalanta (*Vanessa atalanta*) een heel goed jaar; de eerste melding was van 25 maart te Fochteloo.

Bijzonder was de melding van een Rouwmantel (*Nymphalis antiopa*) van de Lippenhuister Heide op 15 april; het is naar mijn weten de enige waarneming van deze soort in Friesland in 2003.

Verder is het vermelden waard van een waarneming van de Grote Vos (*Nymphalis polychloros*) op Terschelling.

De Koninginnepage (*Papilio machaon*) werd in Nederland regelmatig waargenomen en ook uit Friesland zijn een aantal meldingen bekend: 19 juli in Gorredijk, 21 juli in Eernewoude en Nijeberkoop en op 24 augustus werden in het Fochteloöerveen 3 rupsen gevonden.

De Zilveren Maan (*Clossiane selene*) wordt gelukkig elk jaar in Friesland waargenomen, maar dat je een Zilveren Maan in de tuin ziet vliegen lijkt me een unieke ervaring. Het overkwam Arnold Slagter op 14 juli in Damwoude.

De Keizersmantel (*Argynnis paphia*) is ook geen alledaagse gast in Friesland; deze zomer is deze soort maar liefst twee keer waargenomen: op 1 juli in Midsland op Terschelling en op 21 juli in Rinsumageest.

De Kleine Parelmoervlinder (*Issoria lathonia*), bekend van de Waddeneilanden, wordt soms in de tweede generatie waargenomen op het vasteland. Dat gebeurde dit jaar op 6 augustus in Damwoude.

Zeer bijzonder was ook de waarneming van een Dambordje (*Melanargia galathea*) op 21 juli bij Drachten; ook het Resedawitje (*Pontia daplidice*) werd in Friesland waargenomen en wel op 15 augustus te Oudehaske.

Van de trekvlinders moeten uiteraard de Luzernevlinders genoemd worden; de Oranje Luzernevlinder (*Colias croceus*) werd zo'n dertig gemeld vanaf begin augustus uit o.a. Oudehaske, IJlst, St.Jacobiparochie, Makkum, Drachten, Duurswoude en Damwoude. De laatste waarnemingen zijn van eind augustus.

De Gele Luzernevlinder (*Colias hyale*) werd minder vaak waargenomen; op 11 augustus in Oudehaske, op 20 augustus in Ezumakeeg en op 24 augustus in Makkum.

Deden de trekkende dagvlinders het erg goed dit jaar, bij de nachtvlinders was dit zo mogelijk nog opvallender. De Kolibrievlinder of Onrust (*Macroglossum stellatarum*) is overal in Nederland en ook in Friesland veelvuldig gezien. Ik kreeg via onze homepage tientallen meldingen uit België en ook uit Nederland. Uit Friesland kwamen via mail en telefoon meer dan vijftig meldingen binnen. Dit is maar een zwakke afspiegeling van het werkelijk voorkomende aantal Onrusten, want we hadden hier in Hemrik de Onrust regelmatig in de tuin en soms meerdere exemplaren tegelijk. Hetzelfde hoorde ik van Gerrit Tuinstra uit Drachten, die de vlinder bijna dagelijks in de tuin op bloeiende verbena waar kon nemen.

Ook een andere trekvlinder, de Windepijlstaart (*Agrius convolvuli*), werd veel waargenomen. Van deze soort kreeg ik eveneens veel meldingen uit Nederland en België. Uit Friesland kwamen meldingen uit Wanswerd, Drachten, Menaldum, Appelscha, Franeker, Hemrik, Jubbega, Makkum, Damwoude, Harlingen en Wijnjewoude, in totaal zo'n twintig stuks. Verder werden er in Menaldum en Drachten in totaal 18 rupsen gevonden op de Haagwinde.

Zeer bijzonder was natuurlijk de waarneming van een Blauw Weeskind (*Catocala fraxini*) op 9 augustus in het Zomerhuisbos in de Lauwersmeer tijdens een excursie van de Vlinderwerkgroep Friesland. Bij de coördinator van de trekvlinderregistratie in Nederland, Rob de Vos, waren op dit moment nog geen andere meldingen uit Nederland binnen. Uniek dus!

Andere trekvlinders die dit jaar werden waargenomen waren *Heliothis peltigera* op 18 augustus te Hemrik, *Macdunnoughia confusa* op 4 september te Drachten en *Orthonama obstipata* op 23 augustus te St. Nicolaasga.

Naast de trekvlinders waren er nog een aantal bijzondere waarnemingen deze zomer. Allereerst de familie van de spanners: op 17 mei werd *Costaconvexa polygrammata* in het Fochtelooërveen waargenomen; *Euphyia unangulata* werd

op 1 augustus waargenomen in het Fochteloërveen en op 7 augustus bij het Bergumermeer (Hoogzand).

Nieuw voor Friesland was de waarneming van *Perizoma bifaciata* op 21 juli op Terschelling door Henk en Auke Hunneman.

Van de uilen-familie zijn de volgende bijzonderheden te melden: *Enargia paleacea* op 15 september te Hemrik en *Eurois occulta* op 27 augustus te Beetsterzwaag.

Spilosoma urticae, een zeldzame vlinder uit de berenfamilie, werd dit jaar diverse keren waargenomen: op 28 mei in de Teroelstersipen, eveneens op 28 mei in de Makkumerwaard en op 29 mei diverse exemplaren bij het Bergumermeer (Hoogzand).

Nieuw voor Friesland was de Pyralide *Sclerocona acutellus*, waargenomen door Gerrit Tuinstra op 8 juli te Bakkeveen; in Nederland is deze micro van enkele plaatsen bekend.

Ook nieuw voor Friesland is de Oecophoor *Ethmia quadrilella* (voorheen *funerella*), waargenomen door Andy Saunders op 29 juli in St. Nicolaasga. Deze micro was nog niet bekend uit de drie noordelijke provincies (De Kleine Vlinders, J.H.Kuchlein, 1993).

Ethmia quadrilella

Verslag excursie Fochtlooërveen 17 mei 2003. Jannie Sinnema

Op zaterdag 17 mei was het wisselvallig weer, maar we zijn er toch met 12 personen op uit getrokken. Onder ons was ons nieuw werkgroep lid Judith Bouma, zij zal het werk van Grietje de Lange in Fochteloo voortzetten. Het waaide wat zodat we eerst langs het fietspad ten noorden van de werkschuur richting Fochteloo zijn gelopen. We zochten de loofbomen af naar rupsen en vonden de rupsen van de Pyramidevlinder (*Amphipyra pyramidea*), Donsvlinder (*Euproctis similis*) en *Orthosia munda*. Uit de vegetatie wisten we enkele spanners op te jagen zoals *Cyclophora punctaria* en *Cyclophora albipunctata*. Bij de uitkijkplaats halverwege het fietspad zagen we nog een Atalanta en een Distelvlinder vliegen. Oranjepijpjes waren langs het fietspad bezig eitjes op Pinksterbloem af te zetten.

Weer terug in het Fochtlooërveen zagen we ook het Landkaartje en een Bruine Vuurvlinder. Tussen de hei vonden we op Pijpestrootje rupsen van de Drinkster (*Euthrix potatoria*) en de Grote Beer (*Arctia caja*). Om zes uur genoten